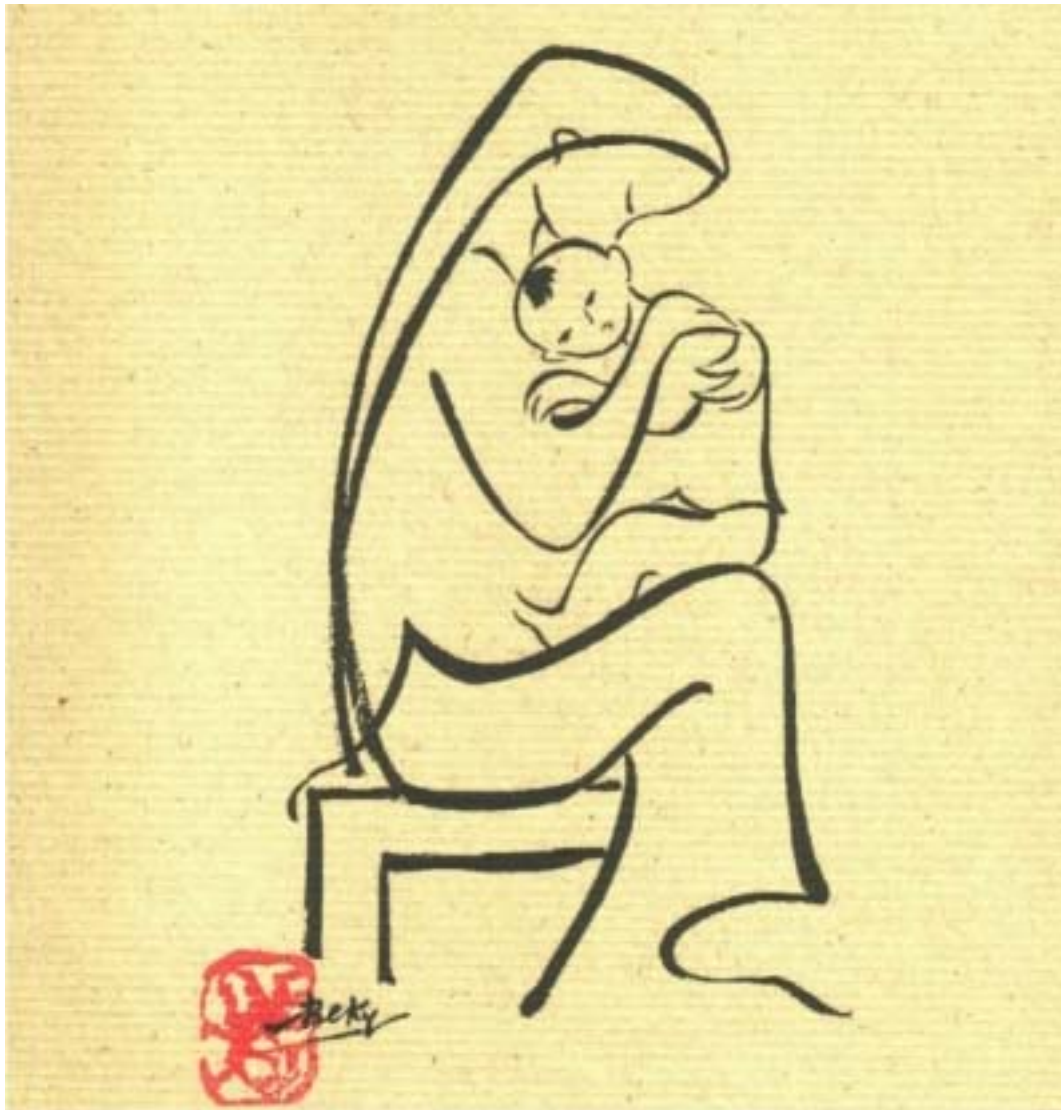

Tiếng ru là tiếng lòng, là chiều sâu trong tâm hồn người, thể hiện tâm tư tình cảm của người hát. Có nhà thơ đã viết:

*Dù tôi đi trên cuộc đời
Vẫn chưa đi hết những lời mẹ ru.*

Hát ru là một nét đẹp đặc sắc thu hút và văn hóa tinh thần của người Việt Nam xưa. Lời ru mang mẹ, đến sự nhng sâu kín, dạt dào tình cảm, nên chưa bao giờ u hay lo pho i h p th d n vào ng i nghe –t thu u u th . Hát ru g m nhi u d ng: m ru con, bà ru cháu, ch ru em... Dù thu c d ng nào đi n a hát ru v n th hi n tâm h n con ng i là b n s c văn hóa. Ngày x a, khi các thi t b âm thanh ch a ra đ i ho c ch a ph bi n thì l i ru là m t đ ng l c, là ph ng ti n

và vâng nghe đứa trẻ lúc còn nhỏ nôi. Có thể nói lời ru đã hình thành nên tính cách của bé, giúp trẻ cảm nhận được tình mẫu tử bao la vô bờ bến, yêu mến thiên nhiên, cảm nhận... Lời ru làm cho tâm hồn người thêm trong sáng, cao thượng. Lời ru gửi nết, gửi gắm nét dân dã giúp con người thêm yêu ngôn ngữ, tiếng nói dân tộc, tình yêu thương nhân loại, yêu quê hương xứ sở. Chỉ cần vỗng đong đưa, chỉ cần nôi ko kút, với bàn tay âu yếm của ông, của bà, của cha... với dòng sữa ngọt ngào tưới mát trần đời sự sống của mẹ sẽ thấm dần qua tim trẻ con người ngay thời thơ ấu, cảm nhận thêm lời ru êm dịu dần dần ngấm vào cõi thần tiên, nôi bình lặng, êm đềm, con người cảm nhận được hình ảnh quen thuộc đó thấm thía lòng và cũng giúp con người lớn lên trên đó. Có nhà văn đã nói rằng: thời thơ ấu là nền tảng cho nhân cách từ lúc sinh ra và lớn lên mà không được nghe tiếng ru ngọt ngào của mẹ, của bà... Tâm hồn của người đó sẽ sống cảm nhận và thiêu đi tình cảm thiêng liêng từ buổi đầu.

Lời ru thương không có tựa, không có bài bản của đờn, của các bà, các cha... hát bất kỳ quãng, hát câu nọ sang câu kia như.

Ví dụ nhà dệt tơ tiêu

Muốn đi cầu ở vâng sẽ như u mìn ăn

Mình nghe vâng hát, tay đưa như chỉ cần vỗng, cháu oe oe khóc, các bà, các cha lời hát:

Má ơi con vâng t chắt chìm

Con thò tay xuống vâng t con cá lìm kìm nó dấn tay con

Còn con chắt y máu re re

Cây me có trái, chắt hai có chắt ng.

Chỉ cần vỗng đưa nhanh hơn, các bà, các cha bất đầu hát cao giọng, luống gió mát từ chỉ cần vỗng đong đưa cảm nhận với câu hát êm tai của bà, của cha, đưa trẻ dần dần nhận cảm nhận được tình cảm thiêng liêng của bà, của cha đang cảm giác đưa nó vào giấc ngủ, nên nó bất khóc, chân mày hơi nhíu lại, các bà, các cha thì:

Khoang khoang buông áo em ra

Đem đi bán kẹo hoa em tàn.

Nhà mãi hát ru

Tác Giả: Tr&#n Ki&#u Quang

Thứ Sáu, 12 Tháng 6 Năm 2009 22:28

Đ&#n đây thì th&#t s&# đ&#a bé đã lim dim, không còn khóc n&#a, nh&#p v&#ng v&#n không ng&#ng, nh&#ng có l&# gi&#c ng&# nó ch&#a sâu, nên các bà, các ch&# l&#i hát, ph&#i ru cho nó ng&# th&#t s&# ngon lành:

Má &#i đ&#ng đánh con đau

Đ&# con b&#t &#c, hái rau má nh&#...

N&#i dung c&#a câu hát ru th&#&#ng mang tâm s&# c&#a ng&#&#i ph&# n&# đ&#i v&#i ng&#&#i th&#&#ng, đ&#i v&#i cha m&#, đ&#i v&#i ch&#ng ch&# ít khi bày t&# tình c&#m tr&#c ti&#p v&#i đ&#a tr&# đang ôm trong lòng.

Th&#&#ng con thì nh&# đ&#n ch&#ng ho&#c than thân trách ph&#n b&#i ng&#&#i ch&#ng ph&# b&#c, hay gi&#i bày n&#i ni&#m chưa x&#t b&#i tình duyên l&#n đ&#n, lao đao do l&# giáo phong ki&#n áp đ&#t. Đây là l&#i ng&#&#i ph&# n&# v&#i ng&#&#i ch&#ng ph&# b&#c:

Gi&# đ&#a b&#i chu&#i sau hè, anh mê v&# bé b&# bè con th&#

Con th&# tay &#m tay b&#ng, tay nào xách n&#&#c &# tay nào vo c&#m.

Ho&#c:

Gà l&#c m&# gà kêu chít, ph&#ng l&#a loan ph&#ng ch&#ng mu&#n bay

T&# ngày anh xa b&#n đ&#n nay, châu c&#m l&#y h&# b&#t ngày nào cho đ&# anh ng&#i

L&#i l&# hát ru còn đ&# t&# s&# v&# lòng chung th&#y, v&# tình nghèo, v&# lòng hi&#u th&#o đ&#i v&#i cha m&#, cách đ&#y con...

Trong c&#nh thanh v&#ng lúc hoàng hôn, bên nh&#p v&#ng đ&#ng đ&#a cô gái m&#&#n câu hát ru con thay l&#i nh&#n g&#i v&# cha m&# già &# quê xa:

Ch&#u ch&#u chim v&#t kêu ch&#u,

Bâng khu&#ng nh&# m&# chín ch&#u ru&#t đau.

Ch&#u ch&#u ra đ&#ng ng&#sau,

Trông vĩ quê mĩ ruĩ t đau chín chĩ u.

Hay:

Ngó lên nuĩ t lĩ t trên nhà,
Đĩ m bao nhiêu nuĩ t thĩĩ ng mĩ già bĩ y nhiều

Cũng có khi câu hát ru nói vĩ tình bĩn, tình đĩi hoĩc ngĩĩĩ hát ru tĩ nhĩc nhĩ mình:

Cây xanh thì trái cũng xanh,
Cha mĩ hĩĩ n lành đĩ đĩc cho con...

Phĩĩng tiĩn hĩ trĩ cho hát ru là chiĩc võng, cái nĩi, cánh tay và lĩng ngĩc. Tiĩng ru là tín hĩũ truyĩn thông giĩa hai đĩi tĩĩng tiĩp xúc vĩĩ nhau: ngĩĩĩ hát ru và trĩ đang cĩn tiĩng ru vĩ vĩ đĩ đi vào giĩc ngĩ vô tĩ, hĩn nhĩn, đĩy mĩng đĩp. Chĩ khi nào đĩa trĩ nhĩng nhĩo, khĩc nhĩ đĩi ngĩ và đĩĩc đĩt lên võng đĩng đĩa hoĩc bĩ lên tay thì tĩ nhĩn chũm hát ru đĩĩc phát lên qua giĩng trĩ mĩm, đĩu đĩu cĩa ông, cĩa bà, cĩa mĩ, cĩa chĩ ... nhĩ vĩ vĩ, ôm ĩp đĩa trĩ vào giĩc ngĩ say.

Nhĩp đĩũ cĩa câu hát đĩa em không gĩĩn và khĩc chiĩt nhĩ bài lý mà đĩĩc diĩn đĩt tĩ do, thoĩĩ máĩ, trĩ m bĩng, nhĩt khoan tùy thuĩc vào trĩng thái tình cĩm giĩa ngĩĩĩ hát và đĩa trĩ. Trĩĩng hĩp ngĩĩĩ hát ru đã hát hàng chĩc câu mà đĩa trĩ chĩa chĩu ngĩ hoĩc đang ngĩ mà giĩt mình khĩc thĩt lên thì ngĩĩĩ hát ru không thĩ hát theo nhĩp đĩũ đĩũ nĩa mà phĩĩ chuyĩn giĩng lên cao hĩn hoĩc xuĩng thĩp hĩn, đĩng thĩi tiĩt tĩũ cũng phĩĩ thay đĩi tĩ chĩm đĩn nhanh, đĩn đĩp hĩn trĩĩc.

Hát ru là mĩt trong nhĩng yũũ tĩ tĩo đĩĩc mĩĩ quan hĩ truyĩn cĩm giĩa ông bà và cháu, giĩa mĩ và con, giĩa chĩ và em. Ngay tĩ thuĩ bé, trĩ đã đĩĩc nghe âm thanh ĩũ ĩ đĩũ ngĩt qua lĩĩ ru. Lĩn lên, trĩ cĩm nhĩn và hĩũ đĩĩc đĩn nĩĩ dung cĩa tĩng câu hát ru và không biĩt tĩ bao giĩ tiĩng ru đã trĩ thành mĩt trong nhĩng yũũ tĩ giúp trĩ hình thành nhĩn cách. Đĩĩ vĩĩ ngĩĩĩ hát cũng vĩĩ, không phĩĩ hĩĩ hát chĩ đĩ ru trĩng mà còn hát cho chính mình và nhĩng ngĩĩĩ xung quanh cùng nghe. Câu hát ru còn đĩa hĩ vĩ vĩĩ cuĩc đĩĩ đĩy ĩp nhĩng kĩ niĩm vui buĩn

trong xã hội phong kiến ngày xưa.

Nay, đời sống nhà nông hát ru trở nên hiếm, còn chẳng chỗ mất ít vùng, mất vài nơi nông thôn. Giờ nhà máy hiếm đi đã thay thế hát ru, chỗ cũn lập bằng, n nút, người ta có thể ru em bé bằng máy ghi ng hát, máy th nh c xa l k c ghi ng hát của người n c ngoài. Thậm chí có người còn m nh c Pop, Rock át đi tiếng khóc của trẻ. Nh vậy, các em trẻ ng thành t nh ng đi xa l , không c m nh n đ c h i m c a ng i thân, tình làng nghĩa xóm, hình nh quê hương, bao đi u thân thu c s d n d n phai m trong ký c tu i th . Các em s thi u đi i giáo huấn ân c n ch t ch a trong nh ng l i ru.

Tr i qua bao cuộc b dâu dù bao thay đ i c a cuộc đ i, tiếng ru vẫn mãi muôn đ i còn giữ nguyên giá tr c a nó. Cần phải có sự quan tâm giữ gìn và phát huy hát ru- mất nét son trong kho tàng văn hóa dân tộc.